

Попова Людмила Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України,
e-mail: popovaludmila2019@ukr.net

ІНТЕГРОВАНІЙ ПРОЕКТ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У ПРОЦЕСІ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ЛІЦЕЮ

Ключові слова: міжпредметна інтеграція, міжпредметні зв'язки, метод проектів, інтегрований проект, монопредметний проект

Одним із завдань сучасної загальної середньої освіти є формування ключових і предметної компетентностей здобувачів освіти. З огляду на це особливої актуальності набуває проблема впровадження міжпредметної інтеграції – методично правильної і доцільної, логічної і виправданої інтеграції важливої для учнів інформації в межах вправи або комплексу їх на текстовій основі, під час інтегрованого уроку або виконання навчального інтегрованого проекту. Засобом інтегрування навчального змісту є спільні для всіх шкільних предметів наскрізні змістові лінії; вони корелюються з окремими ключовими компетентностями і сприяють формуванню ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях [2, с. 7].

Вивчення наукових праць українських учених засвідчило дискусійність у трактуванні поняття «міжпредметна інтеграція» та його зв'язком із терміном «міжпредметні зв'язки». На основі аналізу праць О. Біляєва, Л. Варзацької, С. Гончаренка, О. Кучерук, І. Кучеренко та ін., результатів опрацювання лексикографічних видань ми дійшли висновку, що міжпредметну інтеграцію доцільно визначати як синтез змісту навчальних предметів для узгодженої і скоординованої освітньої діяльності учнів, створення на уроках української мови оптимального лінгвокогнітивного освітнього середовища. Міжпредметні зв'язки здебільшого реалізуються на рівні дидактичного матеріалу – текстів різної жанрово-стильової належності, слів і словосполучень, фразеологізмів, об'єднаних певною тематикою, а власне міжпредметна інтеграція – під час виконання учнями інтегрованих проектів, у процесі інтегрованих уроків.

Одним із засобів реалізації міжпредметної інтеграції в процесі навчання української мови є інтегрований проект. Ефективність методу проектів на уроках української мови в старших класах обґрунтована в наукових студіях З. Бакум, Л. Варзацької, Л. Кратасюк, В. Нищети, О. Полінок, Н. Солодюк та ін. Лінгводидакти узагальнили погляди на визначення поняття «метод проектів», класифікували види проектів і сформулювали особливості реалізації окремих з них, переконливо довели, що «у структурі уроку української мови і мовлення метод проектів забезпечує передусім мотиваційну включеність учня у процес пізнання, завдяки чому створюються оптимальні умови для активності його як співтворця на всіх етапах пізнавальної діяльності. ... Стає можливою постановка і розв'язання проблемних запитань і завдань на рівні внутрішньопредметних, міжпредметних зв'язків, міжпредметної інтеграції, у процесі розв'язання яких учні включаються в цілевизначення, планування, організацію власного учіння, рефлексію – опановують усю сукупність оргдіяльнісних умінь» [1, с. 179].

На наш погляд, більш продуктивним буде використання інтегрованих проектів у 10-11 класах, оскільки учні вже мають міцну основу знань з української мови й предметів соціально-гуманітарного та природничо-математичного циклу, умінь працювати з

довідковою літературою, навичок самостійної пошукової роботи, досвіду організації власної дослідницької діяльності, можуть прогнозувати її результат. Зрозуміло, що знання потребують поглиблення, уміння – вдосконалення, досвід – розширення. І все це можливе завдяки використанню в освітньому процесі таких проектів, оскільки супровідна мета методу проектів загалом, а інтегрованих зокрема полягає в тому, щоб навчити учнів працювати в колективі – мікросоціумі, – а отже, вчитися толерантного спілкування, усвідомлено інтегрувати знання з різних галузей науки, використовувати необхідну інформацію для розширення здобутих знань. Відмінність інтегрованого проекту, порівняно з монопредметним, полягає в тому, що учні синтезують знання з різних навчальних предметів, набувають навичок аналізування, узагальнення й систематизації одержаної інформації, встановлюють причиново-наслідкові зв'язки між різногалузевою термінологією тощо, тобто відбувається «багатовекторне застосування знань з мови» (Н. Солодюк).

На нашу думку, цікавими для учнів стануть такі інтегровані проекти: «Здорове довкілля» (результат – агітаційні відеоролики з проблеми екологічної безпеки), «Формула його успіху» (результат – збірник портретних нарисів), «РЕКОМЕНДУЮ!» (результат – мультимедійна презентація улюбленої книги) тощо.

Отже, навчання української мови учнів ліцею на засадах міжпредметної інтеграції сприятиме підвищенню їхньої пізнавальної активності, забезпечуватиме активність й успішність освітньої діяльності, посилюватиме пізнавальну мотивацію, особливо під час виконання інтегрованих проектів, дасть змогу переконати старшокласників у тому, що «здобуті у процесі навчання української мови знання, набуті вміння й навички мають бути опорою, яка дасть учням змогу реалізувати себе в житті, стати носіями культури свого народу, ініціаторами відновлення й збереження найкращих культурних традицій свого народу» [2, с. 2].

Література

1. Варзацька Л. О. Міжпредметна інтеграція в системі компетентнісної мовної освіти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна.* 2013. Вип. 40. С. 177–180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2013_40_44.

2. Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 10-11 класи. Рівень стандарту. 2017. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>